УДК 372.854

Т. Д. Рева,
кандидат хімічних наук, доцент, декан фармацевтичного факультету
(Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ)
tetyana_reva_nmu@ukr.net
ORCID: 0000-0002-3367-5931

ПРОГРАМА ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ "КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ" ЯК ОБ'ЄКТ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Узагальнено досвід проектування змісту навчальної дисципліни (елективного курсу) "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" в умовах упровадження європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи організації освітнього процесу у вищому медичному навчальному закладі. Обґрунтовано послідовність педагогічного проектування (аналітичний, методологічний, організаційно-змістовий етапи) та схарактеризовано науково-методичний підхід до розроблення базових компонентів Програми елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті": змістового, операційного, підсумково-оцінювального.

Ключові слова: *компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті, педагогічне проектування, програма навчальної дисципліни (елективного курсу), європейська кредитна трансферно-накопичувальна система.*

Постановка проблеми. Сучасні виклики, що постають перед фармацевтичним сектором галузі охорони здоров'я України, пов’язані з необхідністю забезпечення високого рівня якості та ефективності фармакотерапії і профілактики захворювань населення, наслідком чого є підвищення здоров’я працездатного населення, розвиток людського потенціалу, зростання глобальної конкурентоспроможності країни на світовому ринку фармацевтичних послуг. З огляду на це, реалізація компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців з фармації у сучасних вищих медичних навчальних закладах (медичних ВНЗ) передбачає орієнтацію на високий рівень сформованості у студентів актуального набору компетентностей, необхідних їм для якісного виконання професійної діяльності.

Специфіка організації освітнього процесу з професійної підготовки компетентних фахівців з фармації у медичних ВНЗ України на сучасному етапі розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я країни значною мірою опосередкована реальними політичними та соціально-економічними процесами, зокрема, інтеграцією України до світового співтовариства, глобальними структурними процесами в економіці, потребою у використанні ресурсів системи охорони здоров'я та фармацевтичного сектору щодо забезпечення населення лікарськими засобами для доступної та ефективної фармакотерапії і профілактики захворювань населення.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У педагогічній науці досліджуються різні аспекти запровадження компетентнісного підходу в освіті, а саме: розкриття його змісту (І. Зимняя, В. Луговий, Г. Селевко, Т. Шамова та інші), моделювання процесу формування компетентностей (В. Введенський, В. Серіков, С. Сисоєва, І. Соколова та інші), формування компетентностей у майбутніх фахівців (В. Бобрицька, В. Свистун, Т. Сорочан, В. Ягупов та інші). Науковий інтерес для нас становлять праці вчених, яким належить суттєвий внесок у розроблення різних аспектів розвитку вищої фармацевтичної освіти (ВФО), серед яких – М. Алюшин (напрями реформування фармацевтичної науки), В. Черних, І. Зупанець, З. Мнушко, В. Сліпчук (підготовка кадрів для фармацевтичної галузі), Я. Цехмістер, І. Булах, М. Сятиня (системи обліку й основи економіки у фармації). Теоретично значущими для нашого дослідження є праці з педагогічного проектування навчальних дисциплін у вищій школі [1; 2; 3]. Автором досліджуються дидактичні аспекти формування професійних компетентностей майбутнього провізора у процесі вивчення хімічних дисциплін (Т. Рева) [4; 5]. Проте, аналіз інформаційних джерел свідчить, що теоретичний аналіз і практика реалізації компетентнісного підходу у процесі підготовки майбутніх фахівців з фармації ще не стали предметом пильного аналізу науковців і практиків.

Метою статті є здійснення аналізу Програми елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" як об’єкту педагогічного проектування. Для досягнення мети дослідження доцільно зосередити увагу на розв'язанні таких **завдань:** 1) узагальнити досвід проектування змісту елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" в умовах упровадження європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) організації освітнього процесу у медичному ВНЗ; 2) обґрунтувати алгоритм педагогічного проектування та схарактеризувати науково-методичний підхід до розроблення змістового, операційного, підсумково-оцінювального компонентів Програми елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті".

Виклад основного матеріалу. На нашу думку, для досягнення мети дослідження важливо визначитися щодо розуміння технології педагогічного проектування. Позиція автора базуватиметься на умовиводах учених, які обґрунтували алгоритм педагогічного проектування [1; 2; 3]. Представимо

© Рева Т. Д., 2017

послідовність наших дослідницьких кроків у розробленні Програми елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" (далі – Програми) у вигляді трьох взаємопов'язаних етапів: 1) аналітичного (уточнення понятійного апарату стосовно об'єкту проектування, формування бази вихідних даних, аналіз ресурсного забезпечення тощо); 2) методологічного (розроблення методологічної платформи, визначення принципів проектування, структуризація об'єкта, композиція цілей); 3) організаційно-змістового (розроблення організаційних механізмів, вибір засобів реалізації задуму, апробація зразка створеного конструкту в умовах реального освітнього процесу). Обґрунтуємо свою позицію, узагальнюючи власний досвід педагогічного проектування алгоритму вивчення елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті", Програму якого ухвалено на засіданні Центральної методичної комісії фармацевтичного факультету НМУ імені О. О. Богомольця, протокол № 5 від 5 травня 2016 року [5]. Апробацію Програми передбачено у 2016–2017 н.р.

Реалізуючи перший етап педагогічного проектування змісту досліджуваного елективного курсу, зазначимо, що ми розглядаємо сутність поняття "компетентність фахівця фармацевтичної галузі" як динамічну комбінацію знань, навичок та умінь, способів мислення, поглядів і цінностей, інших особистих якостей, що визначають здатність фахівця фармацевтичної галузі успішно проводити професійну та / або навчальну діяльність у з питань охорони здоров'я населення [4: 128].

Як зазначалося вище, особливості професійної підготовки компетентних фахівців з фармації у сучасних медичних ВНЗ України значною мірою опосередкована реальними політичними та соціально-економічними процесами, зокрема, інтеграцією України до світового наукового й освітнього співтовариства. Так, однією з передумов входження України у єдину Європейську зону вищої освіти є впровадження ЄКТС, яка є визнаним інструментом організації освітнього процесу у ВНЗ. Слід вказати, що ЄКТС було запроваджено в 1989 році у Програмі Європейського Союзу "Еразмус" як спосіб перезарахування (трансферу) кредитів, які студенти отримали під час навчання за кордоном, у кредити, що зараховуються у вітчизняному ВНЗ після повернення студентів на батьківщину. Надалі система використовувалася не тільки для перезарахування (трансферу) кредитів на основі навчального навантаження і досягнутих результатів навчання, а й для їх накопичення в освітніх програмах. ЄКТС допомагає у розробленні, описі та реалізації освітніх програм, дає змогу інтегрувати різні види освітньої діяльності. Окрім того, ЄКТС можна застосовувати в усіх освітніх програмах, незалежно від моделі реалізації (аудиторне чи дистанційне навчання, чи навчання на робочому місці) або форми навчання (очна, заочна), і для всіх видів навчання (формального, неформального, інформального [6: 5].

У професійній підготовці майбутнього фахівця фармацевтичного сектору перспективи реалізації ЄКТС полягають у запровадженні принципів прозорості процесів навчання, викладання та оцінювання. Так, застосування ЄКТС у процесі педагогічного проектування елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" для студентів IV курсу фармацевтичного факультету Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (НМУ імені О. О. Богомольця) дало змогу спроектувати змістове наповнення практичних занять, дидактичний комплекс інформаційного забезпечення вивчення дисципліни, завдань для тематичного та модульного оцінювання навчальних досягнень студентів, а також розробити чіткі критерії і показники оцінювання результатів їх самостійної роботи. Варто вказати, що з урахуванням того, що кредити ЄКТС характеризують обсяг навчальної роботи студентів на основі визначених результатів навчання і відповідного їм навчального навантаження, на вивчення означеного елективного курсу було відведено 2 кредити ЄКТС (60 годин, з них аудиторне навантаження становить 66 %, а самостійна робота студента – 34 %).

Відповідно до другого етапу педагогічного проектування Програми методологічне забезпечення її вивчення передбачало визначення принципів проектування, структуризацію об'єкта, композицію цілей. Так, принципами проектування було обрано такі: 1) системності; 2) саморозвитку; 3) прозорості процесів навчання, викладання і оцінювання. У розробленні структури Програми важливо було врахувати вимоги ЄКТС організації освітнього процесу у медичному ВНЗ. З огляду на це, у Програму було включено такі структурні елементи: 1) пояснювальна записка (опис предмета навчального курсу; характеристика міжпредметних зв'язків; мета і завдання курсу; опис компетентностей, що відповідають визначеному рівню Національної рамки кваліфікацій України (НРК України) [7]; 2) структурований тематичний план; 3) тематика практичних занять; 4) тематика завдань для СРС; 5) методи навчання; 6) форми контролю навчальних досягнень студентів; 7) рекомендована література (основна і додаткова).

Метою елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" було визначено надання майбутнім фахівцям-провізорам актуальної інформації з питань розвитку компетентнісно орієнтованої ВФО України. Завданнями елективного курсу стали такі: 1) розкрити актуальні завдання розвитку компетентнісно орієнтованої ВФО на сучасному етапі розвитку країни в умовах євроінтеграції; 2) проаналізувати сучасне нормативно-правове забезпечення фармацевтичного сектору охорони здоров'я України, його відповідність міжнародному, зокрема європейському законодавству; 3) ознайомитися з переліком компетентностей фахівця-фармацевта відповідно до Стандарту вищої освіти України. Галузь знань 22 Охорона здоров'я. Спеціальність 226 "Фармація" (2016 р.) (далі – Стандарту, 2016) [8],

навчитися визначати рівень сформованості компетентностей (оцінка і самооцінка); 4) запропонувати рекомендації щодо удосконалення Етичного кодексу фахівців фармацевтичної галузі з позицій компетентнісно орієнтованої ВФО та з урахуванням нової політики її розвитку.

Ураховуючи те, що одним із завдань упровадження ЄКТС в освітній процес медичного ВНЗ є модульне структурування змісту навчальних дисциплін, ми визначилися із підходом до розуміння поняття "модуль". Вважаємо вдалим тлумаченням цього поняття таке: "Модуль – це навчальний компонент навчальної / освітньої програми, у якій кожний компонент містить однакову або кратну кількість кредитів ЄКТС. Урізних країнах, освітніх документах модуль може означати компонент навчальної / освітньої програми, курс, навчальну дисципліну, групу дисциплін" [9: 40].

У процесі педагогічного проектування елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" визначено, що дисципліна буде складатися з 1 змістового модуля, до якого входитимуть 10 тем. Видами навчальних занять згідно з навчальним планом було обрано: 1) практичні заняття; 2) самостійну роботу студентів (СРС); 3) контрольні заходи. Під час проектування Програми враховано, передусім, кількість годин (2 кредити, тобто 60 годин, відповідних ЄКТС), відведених на його вивчення, із них 40 год. – практичні заняття, 20 год. – СРС. Оскільки модуляризація потребує укладання розділів будь-якої навчальної дисципліни відповідно до навчальних модулів та структурування її як системи з різними видами взаємозв'язків, у пошуках відповіді на питання щодо кількості змістових модулів у структурі означеного курсу ми враховували кількість довершених блоків дидактично адаптованої інформації. З огляду на це, досліджуваний елективний курс логічно, з нашої точки зору, представити одним самостійним модулем, який дублює його назву – Змістовий модуль: Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті.

Реалізація третього (організаційно-змістового) етапу педагогічного проектування Програми передбачала розроблення організаційних механізмів, вибір засобів реалізації задуму, апробацію зразка створеного конструкту в умовах реального освітнього процесу. З огляду на це, Програму було укладено відповідно до освітньо-професійної характеристики (ОПХ) та освітньо-професійної програми (ОПП) Стандарту, 2016 [8].

Відповідно до Програми практичні заняття передбачають формування у студентів знань, вмінь та навичок ознайомлення з вітчизняним і світовим дискурсом розвитку фармацевтичної галузі; аналізу пріоритетів розвитку вітчизняної ВФО в контексті основних тенденцій сучасного розвитку галузі (загальнонаціональний і міжнародний вимір); здійснення аналітичного огляду стандартів, правил, норм щодо системи забезпечення освітньої політики України у сфері фармації за період незалежності; аналізу перспективної стратегії державної політики України щодо розвитку фармацевтичної галузі; прогнозування студентами науково обґрунтованих підходів до реформування вітчизняної системи фармацевтичної галузі з урахуванням сформованих у них професійних компетентностей під час вивчення тем курсу.

У апробації зразка створеного освітнього конструкту (Програми) в умовах реального освітнього процесу у медичному ВНЗ доцільно, на нашу думку, виокремити три складники: змістовий, операційний та підсумково-оцінювальний. Схарактеризуємо науково-методичний підхід до їх розроблення в умовах упровадження ЄКТС на фармацевтичному факультеті НМУ імені О. О. Богомольця.

Під час розроблення змістового компонента навчальної дисципліни важливо було визначити комплекс тем, який відповідає визначеній меті і завданням курсу, а саме:

Тема 1. Компетентнісний підхід як парадигма сучасної ВФО. Основні поняття і категорії компетентнісного підходу.

Тема 2. Компетенції і компетентності – домінантні складові психологічного досвіду фахівця фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України.

Тема 3. Компетентність як структурна складова професійної самореалізації особистості фахівця фармацевтичного сектору: джерела і рушійні сили розвитку.

Тема 4. "Компетентнісна" ідея у ВФО зарубіжжя: успіхи та проблеми реалізації.

Тема 5. Компетентнісна модель розвитку фармацевтичного сектору як необхідна умова ефективного функціонування галузі охорони здоров'я.

Тема 6. Компетентнісний підхід у ВФО: прикладний аспект.

Тема 7 Знання як осердя компетентнісного підходу у компетентнісно зорієнтованій ВФО (Стандарт, 2016 р. [8]).

Тема 8. Уміння управляти конфліктами – ознака соціально компетентної особистості фахівця фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я.

Тема 9. Методика формування предметної компетентності студентів спеціальності 226 "Фармація" у процесі навчання аналітичній хімії.

Тема 10. Методика формування предметної компетентності студентів спеціальності 226 "Фармація" у процесі навчання неорганічній хімії.

Слід зазначити, що засвоєння інформаційної складової теми (поточний контроль) відповідно проектування Програми має здійснюватися на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Комплексне оцінювання засвоєних знань, набутих умінь та навичок (підсумковий контроль) повинно здійснюватися на заключному занятті із застосуванням тестів, розв'язування ситуаційних задач. Важливо вказати, що оцінка успішності студента з елективного курсу є рейтинговою і виставляється за бальною шкалою з урахуванням оцінок із засвоєння окремих тем. Для студентів, які виявляють прагнення поліпшити оцінку з курсу, по завершенню вивчення навчальним планом передбачено термін для перескладання.

Оскільки Програму укладено на засадах компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я, зазначимо, що під час практичних занять, СРС студенти мають набути загальних компетенцій, серед яких можна виокремити такі:

- здатність обґрунтовувати компетентнісний підхід як парадигму сучасної ВФО, визначати методологічну сутність основних понять і категорій компетентнісного підходу;
- здатність характеризувати компетенції і компетентності як домінантні складові психологічного досвіду фахівця фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України;
- здатність досліджувати джерела і рушійні сили розвитку компетентності як структурної складової професійної самореалізації особистості фахівця фармацевтичного сектору;
- здатність аналізувати успіхи та проблеми реалізації "компетентнісної" ідеї, практичний досвід у ВФО країн зарубіжжя;
- здатність структурувати компетентнісну модель розвитку фармацевтичного сектору як необхідну умову ефективного функціонування галузі охорони здоров'я;
- здатність оцінювати значущість набуття знань як осердя компетентнісного підходу у компетентнісно зорієнтованій ВФО;
- здатність застосовувати соціальні й психологічні інструменти урегулювання конфліктів у професійній діяльності;
- здатність творчо застосовувати у професійні діяльності знання і практичні навички, набуті під час вивчення хімічних дисциплін.

Очікуваним результатом реалізації організаційно-змістового етапу педагогічного проектування Програми передбачено те, що студенти спеціальності 226 "Фармація" набудуть компетентностей, набір яких відповідає шостому кваліфікаційному рівню НРК України. Відповідно до цього рівня у майбутніх фахівців-фармацевтів сформується здатність розв'язувати задачі і проблеми у процесі навчання, що виявлятиметься в опануванні: 1) спеціалізованих знань, які є основою для формування професійного мислення фахівця; 2) умінь розв'язувати складні ситуаційні задачі і проблеми професійного характеру, що потребує оновлення та інтеграції знань, зокрема з питань фармації; 3) навичок комунікації, що передбачає зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень у процесі обміну навчальною і професійною інформацією, узгодження дій, спільної діяльності; 4) здатності самостійно виконувати завдання, розв'язувати професійні задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності (автономність і відповідальність) у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування очікуваних результатів майбутньої професійної діяльності.

Завершуючи обґрунтування науково-методичного підходу щодо розроблення змістового компонента Програми, зазначимо, що застосування модульної організації цього елективного курсу надає завершеності й водночас забезпечує логічний перехід в осмисленні студентами кожної наступної теми курсу. У цьому контексті модуль як інформаційний вузол визначається як системне утворення, що створює логічний зв'язок між змістом його тем.

Операційний компонент програмування елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" є сукупністю різних форм і методів організації навчального процесу: практичних занять, СРС. Як зазначалося, у Програмі пропонується орієнтовний розподіл навчальної інформації між темами курсу, пропонується рекомендована література до виконання завдань СРС, надаються приклади тестів та варіанти розв'язування ситуаційних задач. Програмою передбачено використання на практичних заняттях різних методів організації навчальної діяльності студентів: навчальна дискусія, захист творчих проектів, презентація есе тощо. Погоджуємо, що широке впровадження технічних засобів навчання, використання можливостей Інтернету, робота з електронними базами даних, застосування теле-, відео-, аудіо- та інших матеріалів в освітньому процесі посилює пізнавальну активність студентів, що дає змогу досягти максимальної економії часу для засвоєння значного обсягу навчального матеріалу, стимулювати творчість, розвинути професійні компетенції [1: 38].

Упровадження ЄКТС в освітній процес з опанування студентами Програми передбачає також урахування положень Болонської декларації, зокрема щодо активізації нових підходів до організації СРС. Останню доцільно розглядати як важливий елемент педагогічної технології, коли суттєво змінюється позиція викладача: основним пріоритетом у його роботі є створення умов для розвитку

творчості, навчальної і дослідницької ініціативи студентів. Тому зміст СРС у процесі вивчення з елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" спрямовано на поглиблення теоретичних знань, розвиток самостійного мислення і набуття вмінь опрацьовувати наукову літературу, що сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців-провізорів. Від студентів вимагається: 1). Ведення тематичного словника. 2). Опрацювання літератури з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (опорний конспект, план-конспект, тези, таблиця, схема тощо), з комплексним аналізом процесів, що відбуваються у фармацевтичному секторі галузі охорони здоров'я України та країн зарубіжжя. Список рекомендованої літератури до кожної теми можна доповнити науковими джерелами, які студент підібрав самостійно. Доцільно порівнювати виклад (або зміст) матеріалу з визначеного питання в різних джерелах.

Під час розроблення Програми, зокрема змісту СРС спеціальності 226 "Фармація" було враховано те, що вибір дидактичної моделі вивчення елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" має базуватися на готовності студентів до самоорганізації, самоосвіти. Як показала практика, студентові доцільно запропонувати завдання для самостійної роботи до кожної з тем елективного курсу, визначити орієнтовну кількість годин для їх виконання відповідно до рівня складності, узгодити графік виконання, ознайомити зі шкалою та підходами щодо організації оцінювання результатів творчих надбань студента (на практичних заняттях, під час тестування й розв’язування ситуаційних задач).

Для досягнення оптимального планування і раціональної організації навчального процесу у Програмі пропонується підхід до конструювання ЄКТС оцінювання навчальних досягнень студентів. Це є формальним виявом реалізації підсумково-оцінювального компоненту проектування змісту елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті". При цьому ми враховували, що контроль успішності студента в умовах ЄКТС здійснюється із застосуванням методів, що визначаються НМУ імені О. О. Богомольця.

Висновки. Підсумовуючи викладене, ми дійшли таких висновків:

1. Узагальнення досвіду системного педагогічного проектування Програми елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" в умовах упровадження Болонського процесу виявило, що у професійній підготовці студентів спеціальності 226 "Фармація" перспективи застосування ЄКТС полягають в розробленні дидактичного комплексу інформаційного забезпечення дисципліни, що виявляється в удосконаленні змістового наповнення тем практичних занять, створенні якісних тестових завдань для тематичного та модульного оцінювання навчальних досягнень студентів, підбору тестів та актуальних ситуаційних задач для підсумкового контролю, виробленні чітких критеріїв і показників оцінювання результатів виконання СРС.

2. Алгоритм педагогічного проектування Програми елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" доцільно представити у вигляді трьох взаємопов’язаних етапів: 1) аналітичного (уточнення понятійного апарату стосовно об’єкту проектування, формування бази вихідних даних, аналіз ресурсного забезпечення тощо); 2) методологічного (розроблення методологічної платформи, визначення принципів проектування, структуризація об’єкта, композиція цілей); 3) організаційно-змістового (розроблення організаційних механізмів, вибір засобів реалізації задуму, апробація зразка створеного конструкту в умовах реального освітнього процесу).

3. В обґрунтуванні науково-методичного підходу до розроблення Програми елективного курсу "Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті" було прийнято настанову на розроблення її змістового, операційного та підсумково-оцінювального компонентів. Так, під час проектування змістового компонента курсу визначено його мету і завдання, укладено зміст тем курсу відповідно до навчального модулю. У розробленні операційного компонента курсу було враховано сукупність різних форм організації освітнього процесу: практичних занять, самостійної роботи, контрольних заходів. Формальним виявом реалізації підсумково-оцінювального компонента програмування досліджуваного курсу стало конструювання ЄКТС оцінювання навчальних досягнень студентів, у результаті чого було обрано такі методи оцінювання навчальних досягнень студентів: поточне письмове оцінювання (модульний контроль знань), фронтальне та індивідуальне опитування, самооцінювання, а також підсумковий контроль, який здійснюється на заключному занятті із застосуванням тестів, розв’язування ситуаційних задач.

Перспективи майбутніх досліджень. Подальшого дослідження потребує проблема обґрунтування й апробації інструментальних засобів навчально-методичного забезпечення формування професійних компетентностей майбутніх фахівців-фармацевтів у системно організованому освітньому процесі медичного ВНЗ, що й визначає напрям перспективних наукових розвідок автора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Бобрицька В. І. Програма навчальної дисципліни "Освітня політика" як об’єкт системного педагогічного проектування / В. І. Бобрицька // Педагогічна освіта : теорія і практика. Педагогіка. Психологія. – 2012. – № 17 (1) – С. 35–40.

2. Вища педагогічна освіта : теорія і практика проектування : [навч.-метод. посіб.] // Додаток В (1) : Навчальні програми дисциплін нормативного циклу. Педагогіка вищої школи [Робоча навч. прогр. для студ. напряму підготовки 1801 Специфічні категорії спеціальності 8.18010021 Педагогіка вищої школи ОКР Магістр] / авт.-укл. В. І. Бобрицька ; за ред. О. Б. Жильцова. – Полтава : ТОВ "Скайтек", 2011. – 56 с.
3. Татур Ю. Г. О системе формирования (проектирования) образовательных программ в современном университете (концептуальные основы) / Ю. Г. Татур // Технические университеты как центры формирования инженерной элиты XXI. – М. : Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 2002. – С. 41–56.
4. Рева Т. Д. Теоретичні концепти компетентнісного підходу у фармацевтичній освіті / Т. Д. Рева // Неперервна професійна освіта : теорія і практика. – № 1–2 (46–47). – 2016. – С. 127–132.
5. Рева Т. Д. Компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті : Програма навчальної дисципліни (елективний курс) для студентів 4 курсу фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних закладів спеціальності 226 "Фармація" / Т. Д. Рева. – К. : НМУ імені О. О. Богомольця. – 11 с.
6. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система : [довідник користувача] / пер. з англ. ; за ред. д-ра техн. наук, проф. Ю. М. Рашкевича та д-ра пед. наук, доцента Ж. В. Таланової. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с.
7. Національна рамка кваліфікацій. Постанова КМ України від 23 листопада 2011 р. № 1341. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http ://zakon.rada.gov.ua.
8. Стандарт вищої освіти України. Галузь знань 22. Охорона здоров'я. Спеціальність 226 "Фармація". 2016 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/standart_farm.pdf.
9. Національний освітній глосарій : вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін. – К. : ТОВ "Видавничий дім "Плеяди", 2011. – 100 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bobryts'ka V. I. Prohrama navchal'noi dystsypliny "Osvitnia polityka" yak ob'iekt systemnoho pedahohichnoho proektuvannia [The Program of the Academic Discipline Entitled "Education Policy" as an Object of System-Based Teaching Design] / V. I. Bobryts'ka // Pedahohichna osvita : teoriia i praktyka. Pedahohika. Psykholohiya. [Teachers' Education : Theory and Practice. Pedagogy. Psychology.]. – 2012. – № 17 (1) – S. 35–40.
2. Vyshcha pedahohichna osvita : teoriia i praktyka proektuvannia : [navch.-metod. posib.] // Dodatok V (1) : Navchal'ni prohramy dystsyplin normatyvnoho tsyklu. Pedahohika vyshchoyi shkoly [Robocha navch. prohr. dlia stud. napriamu pidhotovky 1801 Spetsyfichni katehorii spetsial'nosti 8.18010021 Pedahohika vyshchoyi shkoly OKR Mahistr] [Higher Pedagogical Education: Theory and Practice of Designing . Appendix C (1) : Curriculum Subjects of the Normative Cycle. Higher Education Pedagogy [Working programme for the students of the field of study 1801 Specific cate gories Specialisation 8.18010021 Higher Education Pedagogy, Master's Degree] / avt.-ukl. V. I. Bobryts'ka; za red. O. B. Zhyl'tsova. – Poltava : TOV "Skaytek", 2011. – 56 s.
3. Tatur Yu. H. O systeme formyrovaniya (proektyrovaniya) obrazovatel'nykh prohramm v sovremennom unyversytete (kontseptual'nyie osnovy) [About the System Development (Designing) of Educational Programmes in the Contemporary University (Conceptual Fundamentals)] / Yu. H. Tatur // Tekhnycheskye unyversytety kak tsentry formyrovaniya inzhenernoy elity XXI.[Technical Universities as Centres of Formation of Engineering Elite of XXI century]. – M. : Yzd-vo MHTU im. N. E. Baumana, 2002. – S. 41–56.
4. Reva T. D. Teoretychni kontsepty kompetentnisnoho pidkhodu u farmatsevtychniy osviti [The Theoretical Concepts of the Competency-Based Approach in Pharmaceutical Education] / T. D. Reva // Neperervna profesiyna osvita : teoriya i praktyka [Continuous Occupational Education : Theory and Practice]. – № 1–2 (46–47). – 2016. – S. 127–132.
5. Reva T. D. Kompetentnisnyy pidkhid u farmatsevtychniy osviti : Prohrama navchal'noyi dystsypliny (elektyvnyy kurs) dlya studentiv 4 kursu farmatsevtychnykh fakul'tetiv vyshchykh medychnykh navchal'nykh zakladiv spetsial'nosti 226 "Farmatsiya" [The Competency-Based Approach in Pharmaceutical Education : The Programme of the Academic Discipline (Elective Course) for the 4th Year Students for Pharmaceutical Faculties at Higher Medical Education Institutions Specialty 226 "Pharmacy"] / T. D. Reva. – K. : NMU imeni O. O. Bohomol'tsia. – 11 s.
6. Yevropeys'ka kredytna transferno-nakopychuval'na systema [The European Credit Transfer and Accumulation System] : [dovidnyk korystuvacha] / per. z anhl. ; za red. d-ra tekhn. nauk, prof. Yu. M. Rashkevycha ta d-ra ped. nauk, dotsenta Zh. V. Talanovoyi. – L'viv : Vydavnytstvo L'vivs'koi politekhniky, 2015. – 106 s.
7. Natsional'na ramka kvalifikatsii. Postanova KM Ukrayiny vid 23 lystopada 2011 r. [National Qualifications Framework. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 23 November 2011 r.] № 1341. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http ://zakon.rada.gov.ua.
8. Standart vyshchoyi osvity Ukrayiny. Haluz' znan' 22. Okhorona zdorov'ya. Spetsial'nist' 226 "Farmatsiya". [The Standard of Higher Education in Ukraine. Field of Study22. Healthcare. Specialisation 226 "Pharmacy"] 2016 r. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/standart_farm.pdf.
9. Natsional'nyi osvitnii hlosarii : vyshcha osvita [The Glossary of National Education : Higher Education.] /avt.-uklad. : I. I. Babyn, Ya. Ya. Bolyubash, A. A. Harmash y in. – K. : TOV "Vydavnychyi dim "Pleyady", 2011. – 100 s.

Рева Т. Д. Программа элективного курса "Компетентностный подход в фармацевтическом образовании" как объект педагогического проектирования.

Обобщен опыт проектирования изучения содержания учебной дисциплины (элективного курса) "Компетентностный подход в фармацевтическом образовании" в условиях внедрения европейской кредитной трансферно-накопительной системы организации образовательного процесса в высшем медицинском учебном заведении. Обоснована последовательность педагогического проектирования (аналитический, методологический, организационно-содержательный этапы) и дана характеристика научно-методического подхода к разработке базовых компонентов Программы элективного курса "Компетентностный подход в фармацевтическом образовании": содержательного, операционального и итогово-оценочного.

Ключевые слова: *компетентностный подход в фармацевтическом образовании, педагогическое проектирование, программа учебной дисциплины (элективного курса), европейская кредитная трансферно-накопительная система.*

Reva T. D. The Programme of the Elective Course "The Competency-Based Approach in Pharmaceutical Education as a Subject of Pedagogical Design".

In the article, it has been revealed that the implementation of the competency-based approach in the system of vocational training of future specialists for the pharmaceutical sphere in modern higher education institutions (medical schools) involves aiming at the high level of development in students a set of demanded competencies required for them to qualitatively perform their professional activities.

The key objective of this article is to analyze the programme of the academic discipline (elective course), namely: "The Competency-based Approach in Pharmaceutical Education as a Subject of Pedagogical Design". In this scientific paper there have been used the methods of theoretical analysis and synthesis to consolidate the experience in designing the content of the academic discipline (elective course) "The Competency-based Approach in Pharmaceutical Education" in the settings of implementation of the European Credit Transfer System (ECTS) in the National Medical University named after O. O. Bohomolets; methods of pedagogical design for substantiation and development of contextual, operational, final-assessment program components of the mentioned academic discipline.

The author has discovered that in the process of pedagogical design of the structure of the program for the academic discipline (elective course) "The Competency-based Approach in Pharmaceutical Education" in the settings of implementation of the European Credit Transfer System (ECTS) in the training process of the students for the specialisation 226 "Pharmacy" it is important to develop the didactic complex of information supply for the academic discipline which improves the context of the topic-related workshops, the quality of the tests for evaluating educational progress of students and their self-performed work. In the feasibility study of the scientific and methodical approach to developing the Programme of the elective course studied there was decided on the development of the contextual, operational and final assessment components.

When designing the contextual component of the course there were specified its goals and objectives, selected and arranged the topics of the course with consideration of the training module.

Throughout the development of the operational component of the course there was considered the combination of different forms of educational process: workshops, self-study activities, assessment tools.

The formal manifestation of realization of the final assessment component of designing of the mentioned course there became the design of the ECTS-based assessment system for evaluation of educational progress of students, as a result of which there were chosen the following assessment tools: the ongoing written assessment (module knowledge assessment), panel and individual interviews, self-assessment and final assessment which is assigned in the final lesson with the use of tests and solving situational problems.

Key words: *competency-based approach in pharmaceutical education, pedagogical design, programme of the academic discipline (elective course), European Credit Transfer System.*